

KONGELIG RESOLUSJON

Olje- og energidepartementet
Statsråd: Tina Bru

Ref.nr.:
Saksnr.: 17/1421
Dato: 23.06.2020

Småkraft AS - Tillatelse til å bygge Øvre og Nedre Foldvik kraftverk og regulering av Foldvikvatnet i Gratangen kommune

I. Innledning og bakgrunn

Småkraft AS (Småkraft) søkte 16. november 2015 om tillatelse etter vassdragsreguleringsloven til regulering av Foldvikvatnet og etter vannressursloven til bygging av Øvre Foldvik kraftverk og Nedre Foldvik kraftverk i Foldvikvassdraget i Gratangen kommune.

Planene innebærer regulering av Foldvikvatnet med 6 m. Øvre Foldvik kraftverk vil utnytte et fall på 237 m mellom inntak på kote 527 og kraftstasjon på kote 290. Nedre Foldvik kraftverk vil utnytte et fall på 271 m mellom inntak på kote 290 og kraftstasjonen på kote 19. En utbygging etter de foreliggende planene vil gi en midlere årsproduksjon på om lag 25,1 GWh.

Småkraft er et produksjonsselskap etablert i 2002 som eies av Aquila Capital.

NVE tilrådte i innstilling av 30. juni 2017 at det ble gitt tillatelse til de omsøkte tiltakene. Olje- og energidepartementet avslo søknaden i brev av 29. mars 2019.

Departementets vedtak er påklaget av Småkraft, Gratangen kommune, Foldvik Grunneierlag Sameie og Gratanglaks AS/Astafjord Smolt AS/Astafjord Slakteri AS.

II. Klagene

Klagen fra Småkraft av 2. mai 2019 lyder:

"OED har avslått konsesjon for Foldvik kraftverk den 29.03.2019. Klagefristen er forlenget til 02.05.2019 og klagen er således rettidig. Småkraft AS klager herved på vedtaket.

NVE har i sin innstilling til OED vært positiv til utbygging av Øvre og Nedre Foldvik og regulering av Foldvikvatnet.

OED skal gjøre en avveing av fordeler for tiltaket opp mot ulemper i tiltaket. Ulempene er i hovedsak forhold for reindrift rundt Foldvikvatnet og for fossesprøytsone og bekkekløfter for Øvre og Nedre Foldvik. Fordelene er kraftproduksjon og andre positive effekter anleggene vil medføre til området.

Småkraft AS er klar over at tiltak har innvirkning på miljø, for å kompensere er det bla lagt inn minstevannføring i alle prosjekter og lagt opp til diskusjon med reindriftsutøverne i området for å gjennomføre tiltaket med minst mulig ulemper for rein og reindrift.

Reindrift

For Foldvikvatnet er det vektlagt alle ulempenes om islegging og ferdsel til vatnet har for reindrift. Småkraft AS har inngått avtale med Astafjord Smolt AS om regulering av Foldvikvatnet. De er avhengig av jevn tilgang til produksjonsvann. Mengde vann tilsier at det ikke kan kjøres effektkjøring men at det vil være stabilt uttak som gir myke reguleringsendringer. Dette medfører mindre brudd og farlige isforhold. Planlagte turbiner er heller ikke dimensjonert for utvidet effektkjøring.

I dag så går det en anleggsveg opp til Foldvikvatnet. Det er også en del hytter, fritidsboliger i området, ved Storstulsvatnet. Vegadkomst til hyttene ligger over stasjon på Øvre Foldvik. Bygging av ny dam vil ikke gi endring i ferdselsmønster opp til Foldvikvatnet i en driftssituasjon. Utbygging vil bli gjort i samråd med reindriftsinteresser. Småkraft AS har hatt flere gode diskusjoner med reindriftsinteressene i området og har vært enig i at vi skal utarbeide avtale i etterkant av et positivt vedtak.

Økonomi i prosjektet

I OED sin vurdering er det lagt vekt på svak økonomi i prosjektet. For de som har opplevd kraftbransjen i en del år har en tydelig sett at det har vært variasjon i investeringsbeslutningene. Alt skjer med bakgrunn i dagens kraftpris og vurderinger av fremtidige kraftpriser. Utbyggingsprisene blir gjeldende når det inngås entreprenøravtaler og avtaler om leveranse av kraftverket. Samtidig inngås det også nettavtale. Det har vært flere møter med HLK nett men en endelig fordeling av kostnader vil først være gjeldende når avtalen inngås. HLK Nett er like interessert som Småkraft AS til å få i gang et prosjekt i Foldvik. Kostnadsfordeling styrt av nettavtalen er således en del av detaljer som kommer etter

endelig konsesjon. Kravene og kriteriene gitt i en konsesjon er grunnlaget for inngåelse av avtaler.

Det er utbyggerne som tar risiko med utbygging. Gjøres det beslutning om å bygge prosjektet vil det gi investeringer i nett og utbetalinger til kommune og grunneierne. Den positive effekten av en utbygging avgjøres således med en investeringsbeslutning og ikke før et vedtak gjennomføres.

Et siste og avgjørende moment her er at dersom det blir gitt konsesjon og ikke blir gjort investeringsbeslutning på prosjektet så har markedet selv regulert de økonomiske konsekvensene.

Småkraft AS mener OED ikke kan avgjøre konsekvensen av den økonomiske effekten ved vedtakspunktet.

Nett

Hålogaland Kraft Nett har vedlagt et notat som viser deres syn på nettsituasjonen i området. De har et samfunnsansvar med å bygge og opprettholde tilfredsstillende nett i sine kommuner. HLK er veldig klar på at det i Foldvikområdet er ingen ledig kapasitet på å ta ut mer strøm. De planer som næringslivet har på utvidelse av produksjon i området vil ikke kunne gjennomføres med dagens nett.

Utbygging av nett er ikke ensidig grunn for å bygge kraftverk men samfunnsverdien som kraftverk og påfølgende nettutbygging utgjør må vektlegges betydelig mer enn det som OED har gjort. NVE har i sin behandling tatt hensyn til de forskjellige høringsparters innspill, gjort en helhetlig vurdering og vært positiv til utbygging i Foldvik. NVE og spesielt OED må ha et overordnet ansvar med å se hva som er riktig samfunnsmessig. I den sammenheng mener vi klart at utvikling i Foldvik er et positivt tiltak som gagnar samfunnet lokalt og kommunen i et større perspektiv.

Foldvikprosjektene vil gi betydelig vinterkraft. Dette er forhold som tidligere har hatt stor betydning i behandling av konsesjonssaker. I dag med økende vindkraft i strømmettet vil reguleringskraft bli enda viktigere som kompenserende tiltak med fast strømproduksjon i vinterhalvåret.

Lovverk

Vannressursloven § 25. (kriterier for konsesjon)

Konsesjon kan bare gis hvis fordelene ved tiltaket overstiger skader og ulemper for allmenne og private interesser som blir berørt i vassdraget eller nedbørfeltet.

Når et tiltak er av varig karakter eller av andre grunner kan få mer langsiktige virkninger, skal kravet i første ledd være oppfylt på lengre sikt.

Som det fremgår av lovteksten er det også et fremtidig perspektiv som skal tas med i vurdering om konsesjon skal gies. For et kraftverksprosjekt er ulempene for allmenne og private interesser størst i tidlig fase. Etter utbygging er gjennomført vil den anleggsmessige delen av tiltaket gå ifra og være negativ til å bli positiv.

Vassdragsreguleringsloven § 5. Kriterier for konsesjon

Konsesjon etter denne lov kan bare gis hvis fordelene ved tiltaket overstiger de skader og ulemper for allmenne eller private interesser som blir berørt av tiltaket. Det skal også tas hensyn til andre skade- og nyttevirksomheter av samfunnsmessig betydning.

Som det fremgår av lovteksten er det presisert at det også skal tas hensyn til andre nyttevirksomheter av samfunnsmessig betydning. Lovteksten tilrettelegger for en utvidet bruk av nyttevirksomheter av samfunnsmessig betydning.

Vi mener det helt klart er samfunnsmessige positive konsekvenser som OED ikke har vektlagt nok i dette prosjektet.

Småkraft AS har vært i dialog med mange parter i området. Vi ser at Foldvikprosjektet har flere nyttevirksomheter enn mange andre kraftverksprosjekt. Utbygging av ny linje er viktig for kraftverksprosjektene og ikke minst for næringsliv i Foldvik. Det er smoltoppdrett/ slakteri i området og det pågår bygging av ny kassefabrikk. Alt dette er tiltak som krever strøm. Administrasjonen i kommunen er positiv til næringsinteressene i Foldvik og et bedre nett er en forutsetning for dette.

Oppsummering:

Småkraft AS og grunneierne mener OEDs vurdering av de positive virkningene opp mot de negative virkningene for Øvre og Nedre Foldvik og regulering av Foldvikvatnet ikke er riktig vektet. De samfunnsøkonomiske fordelene er mer enn bare kraftproduksjon. Ringvirkninger for en slik utbygging er viktig for næringsliv og utvikling generelt i Foldvik.

På bakgrunn av ovennevnte mener vi at konklusjonen må endres til innstilling fra NVE, slik at konsesjon etter vassdragsreguleringslovens §5 og vannressursloven §25 gis."

Gratangen kommune har klaget på departementets vedtak. Formannskapet fattet 07.05.2019 følgende vedtak:

"Det vises til Olje- og energidepartementets vedtak av 29.03.19 om avslag på Småkraft as søknad om utbygging av øvre og nedre Foldvik kraftverk, samt departementets melding

12.04.19 om utsatt klagefrist til 10.05.19. Gratangen formannskap har i møte 07.05.19 behandlet saken og fattet følgende enstemmige vedtak:

Vedtak

Gratangen kommune viser til Olje- og energidepartementets vedtak av 29.03.19 om avslag på Småkraft AS søknad om utbygging av Øvre og Nedre Foldvik kraftverk, og henviser til Gratangen kommunes uttalelse av 27.05.16

Da behov for ny nettilknytning vil gi økt nettkapasitet i kommunen, ber Gratangen kommune om at deler av departementets vedtak om avslag omgjøres, og at søknaden fra Småkraft AS om bygging av Nedre Foldvik kraftverk i Gratangen kommune innvilges.

Gratangen kommune er sårbar med tanke på kapasitet av elektrisk kraft. Begrenset kapasitet hindrer fremtidig nærings- og boligutvikling samt svekker samfunnssikkerheten for kommunens befolkning.

Gratangen kommune forventer at det legges til rette for økt leveringskapasitet for å imøtekomme fremtidig nærings- og boligutvikling i kommunen.

Det vektlegges at det har kommet nye opplysninger om begrenset nettkapasitet i Gratangen etter konsesjonsbehandlingen, og at samfunnsnyten av en mindre utbygging derfor vurderes å være større enn ulempene."

Gratangen kommune fattet nytt vedtak i kommunestyret den 20.06.2019 som lyder:

"Gratangen kommune viser til Olje- og energidepartementets vedtak av 29.03.19 om avslag på Småkraft AS søknad om utbygging av Øvre og Nedre Foldvik kraftverk.

Da behov for ny nettilknytning vil gi økt nettkapasitet i kommunen, ber Gratangen kommune om at departementets vedtaket om avslag omgjøres, og at søknaden fra Småkraft AS om regulering av Foldvikvatnet og bygging av Øvre og Nedre Foldvik kraftverk i Gratangen kommune innvilges.

Det vektlegges at det har kommet nye opplysninger om begrenset nettkapasitet i Gratangen etter konsesjonsbehandlingen, og at samfunnsnyten av utbygging derfor vurderes å være større enn ulempene."

Klagen fra Foldvik Grunneierlag Sameie av 08.05.2019 lyder:

"Deres avslag på konsesjon for øvre og nedre kraftverk, samt regulering av Foldvikvatnet i Gratangen Kommune.

Foldvik Grunneierlag Sameie (Grunneierlaget) har ikke fått tilsendt avslaget fra OED tiltross for at vi er part og høringsinnstans i saken, men har fått det fra Småkraft AS. Det er sendt søknad til OED den 16.april om utsettelse med klage til den 10. mai, men har ikke fått bekreftet svar og forholder oss som innvilget.

Grunneierlaget er svært overrasket og skuffet over OED sitt avslag tiltross for positiv innstilling fra NVE.

Foldvik er en liten grend med ca 200 innbyggere og med stor dugnadånd for bygda. Vi har næringsutøvere som har bygd opp stort innen lakseoppdrett, smoltanlegg, slakteri, kassefabrikk og en større fiskebåt og er svært positiv for arbeidsplasser i bygda.

I 2005 gikk myndighetene ut med at nå var det slutt med de store kraftutbyggingene i Norge, nå skulle det satses på småkraftverk og renovering av gamle kraftverk. Dette så grunneierlaget som interessant og begynte arbeidet med fallrettigheter gjennom Jordskifteverket og tidligere rettighetshavere, hvilket tok lang tid. Interessen var stor fra utbyggere og vi fikk inn forslag fra 9 og gikk videre med 3 som var mest etter våre tanker både miljømessig og inngripen i naturen og Småkraft AS ble valgt til vår utbygger i nært samarbeid med våre tanker og krav.

Grunneierlaget har i de senere år brukt av sin beskjedne inntekt etter elgjakt til positiv tilrettelegging i utmarka for turstier, gapahuk og broer over elver.

Grunneierlaget mener at den utbygging som Småkraft har planlagt i Foldvikelva både er økonomisk og miljømessig god for bygda. En utbygging av begge kraftverk vil sikre smoltanlegget sikker vannforsyning i vintermånedene og en ny linjeutbygging vil sikre den underdekning av kraft som foreligger i Gratangen kommune i dag. At Gratangens politikere ikke helt har skjönt hvor viktig denne infrastrukturen er for nye arbeidsplasser og boligbygging i hele kommunen er nokså uforståelig for oss. Med dagens fokusering på grønn energi burde denne utbygging være et positivt tilskudd og det er sørgelig at Dudalen Kraftverk fikk avslag som kun går opp til ca 270 moh. mens resten av dalen er uberørt som Grunneierlaget har ønsket. Småkraft er en langt mindre skånsom enn vindmøller med anleggsveier som det nå fokuseres på og vi mener fortsatt at ODE burde ta seg tid til befaring i området.

Ved befaring og høringsuttalelser sammen med NVE var det utrolig å høre alle negative uttalelser som ble servert, ja kun negative og ikke en eneste positiv, den minst negative var faktisk fra de lokale reindriftsutøverne. Har forståelse for at regulering av Foldvikvatnet kan være ugunstig for reinen når den trekker, men Foldvikvatnet har vært regulert fra først på 50-tallet og fram til 1995, og på spørsmål fra meg kunne utøverne ikke stadfeste at de hadde mistet rein grunnet reguleringen. Foldvikvatnet er i dag nedtappet og har en skjemmende strandsone rundt vatnet på ca 6 til 10 meter som på langt nær er tilgrodd siden 1995 og det vil

sikkert ta 50 år før den er borte. Hvor mye rein som streifer i området har aldri kommet fram under høringen, men jeg vil anta at det ikke dreier seg om mer enn ca 100 stk. tilsammen, jeg har aldri sett mer enn 10-15 av og til i mine 50 år i fjellet.

Når det gjelder all negativ omtale fra høringsinnstanser er det svært få av dem som har trådt sin fot i våre fjell og utmark og vedrørende bekkekløfter og fossesprøytsone ligger de nokså utilgjengelig og de færreste vet om dem. En langt mer attraktiv og synlig foss ved hovedveien ble nettopp ødelagt ved bygging av Fossan Kraftverk i Gratangen. Når så hele bygda Foldvik er positiv til kraftverkene og inngrep som må til under anleggsperioden, skulle det ikke være noe problem. Grunneierlaget vil påse at skog blir tatt vare på og veitraseer og skråninger/veigrøfter blir preparert og tilsådd.

Grunneierlaget håper selvfølgelig på at en utbygging skal gi noen kroner til grunneierne for leie av fallene som er felles, men det mest uvanlige og interessante er kanskje at Småkraft AS skal innbetale til et næringsfond til Grunneierlaget som de igjen kan gi tilskudd til grundere for gode tiltak for bygda og Gratangen som veilys, ungdomshus, idrettsforeninger, opparbeidelse parkområde, turstier og tiltak i utmarka(f.eks. broer).

Det er nå med denne utbygging at Gratangen Kommune og næringslivet har sjansen for å få dekket sitt strømbehov, da stedlig netteier ikke har økonomisk evne til å gjøre det, og jeg tror det vil bli lenge før det kommer ny tilførsellinje. Samlet sett, regulering av Foldvikvatnet, kraftverkene og ny linje, mener jeg må sees under ett, og at samfunnsnyttene med en utbygging vil langt overstige ulempene.

På vegne av Foldvik Grunneierlag Sameie og bygda Foldvik vil jeg innstendig be Olje- og energidepartementet om å omgjøre sitt vedtak og gi Småkraft AS konsesjon for regulering av Foldvikvatnet, samt bygge øvre og nedre Foldvik kraftverk.

Håper på positiv tilbakemelding."

Klagen fra Gratanglaks AS, Astafjord Smolt AS og Astafjord Slakteri AS av 07.05.2019 lyder:

"Undertegnede er styreleder og representerer følgende bedrifter: Gratanglaks AS, Astafjord Smolt AS og Astafjord Slakteri AS i Foldvik / Brattberg, Gratangen kommune. Selskapene er hjørnesteins bedriftene i kommunen, og gir arbeid direkte til 80 personer.

Næringslivet, nevnte selskaper har ikke mottatt avslaget fra Olje- og energidepartementet. Vi føler oss desidert som en høringspart da tilgangen på kraft virkelig angår den videre nærings- og samfunnsutvikling i kommunen. Vi har tidligere vært høringspart. Denne klage kommer innenfor den utsatte tidsfrist som Gratangen kommune har fått til 10. mai 2019.

Mangel på kraft i Gratangen kommune

Per i dag er kapasiteten i kraftnettet sprengt, og mer kraft er ikke tilgjengelig. Den videre utvikling av næringslivet har stoppet opp i kommunen, hvor det er behov for kraft. Dette har allerede medført at Astafjord Smolt AS i 2016 måtte redusere sin utbygging, da det var begrenset hvor mye ny kraft selskapet kunne få tildelt. Nytt selskap, NAMI, som skal produsere mel og olje av biprodukter fra laks, og samlokaliseres ved Astafjord Slakteri AS, har ikke kunne etablere seg i kommunen da det ikke er kraft tilgjengelig.

Mangel på kraft hindre også overgangen til et grønt skifte. På Gratanglaks AS sine oppdrettslokaliteter brukes det forflåter. De har gått på dieseldrift. For å bedre miljø og overgang til et grønt skifte, skifter vi nå ut dieseldriften med land-strøm. På to av våre lokaliteter «Myrlandshaugen» og «Skjærvika» i Gratangen kommune, har vi tidligere fått avslag fra Hålogaland Kraft at det ikke er kapasitet i nettet til at vi kan erstatte diesel med land-strøm. Signar nå fra HK er at vi muligens kan få tildelt strøm til de to lokalitetene.

Mangel på kraft i Gratangen kommune, har hittil ført til at selskap har måtte redusere sin utbygging. Kommunen har mistet nyetablering, og det grønne skifte kan ikke gjennomføres.

Utbygging av Øvre- og Nedre Foldvik kraftverk.

Vi øyne et håp dag NVE gikk inn for utbygging av Øvre- og Nedre Foldvik kraftverk. En utbygging av kraftverkene vil gi lokal kraft, og fortsatt samfunnsutbygging. En ny kraftlinje fra hovednettet ned Labergdalen og til Foldvik, Gratangen vil bli etablert, da det er flere aktører som vi spleise på den. (Hålogaland Kraft Nett vil ikke alene bygge ut kraftlinjen.)

Utbyggingen vil også gi mer stabilt vanntilførsel til Astafjord Smolt AS gjennom hele året. Det er positivt, spesielt i den kalde årstid.

Næringslivet i kommune fikk en ny optimisme med NVE sitt positive vedtak.

Olje- og energidepartementets sitt avslag

Det er derfor helt uforståelig at Olje- og energidepartementet har gått mot NVE sitt vedtak. Et negativt vedtak fra Olje- og energidepartementet om utbygging, medfører at næringslivet og utvikling i kommune stagnere. Er det departementets ønske?

Grønn energi

Det grønne skiftet vil og må komme. Vi og kommunen må ha mer tilgang på energi for å gjennomføre det.

Det gjelder ikke bar våre forflåter, men også landtransport og sjøtransport. Våre bedrifter mottar og sender ut store mengder med varer hver dag med trailere. Alle kjøretøyene vil også om noen år være elektriske/hybrid. Selv de tunge kjøretøyene. Vi har også flere service-,

oppdrett- og brønnbåter. Selskapet Grovfjord Mek. Verksted (i vår nabokommune) bygger i dag elektriske servicebåter. Elektriske/hybrid båter kommer nå for fullt inn i oppdretts og transportnæringen. Land- og sjøtransporten vil komme til å kreve stor kapasitet på laddestrømmen ved våre anlegg. Den kapasiteten har vi ikke i dag.

Olje- og energidepartementet har et stort ansvar til å legge til rette at den grønne energien vil bli tilgjengelig. Denne utviklingen går raskt. Det er ingen tid å miste for å tilrettelegge for mer ren energi til vår kommune.

Omgjøring av vedtak

Olje- og energidepartementet må omgjøre sitt vedtak, og gi klarsignal for utbygging av kraftverkene i Foldvik. Det er departementet sitt samfunnsansvar."

III. Departementets merknader

1. Innledning

Småkraft søkte 16. november 2015 om tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Øvre Foldvik kraftverk og Nedre Foldvik kraftverk og etter vassdragsreguleringsloven § 8 til regulering av Foldvikvatnet i Foldvikvassdraget i Gratangen kommune. En utbygging vil gi en midlere årsproduksjon på 25,1 GWh.

Olje- og energidepartementet avsto søknaden i brev av 29. mars 2019. Avslaget var begrunnet med at tiltakets høye, samlede kostnader i liten grad kunne bære ulempene for bl.a. reindrift og naturmangfold. Småkraft, Gratangen kommune og Foldvik Sameie Grunneierlag påklaget alle departementets vedtak innenfor forlengede frister satt av departementet. Gratanglaks AS, Astafjord Smolt AS og Astafjord Slakteri AS klaget etter at den generelle klagefristen var utløpt, uten at det var søkt om utsatt frist. Ettersom vedtaket allerede var påklaget av andre parter med delvis sammenfallende klageinteresser, har departementet valgt å ta alle klagene til behandling.

2. Vurderingsgrunnlaget

I vurderingen av klagene kan klageinstansen prøve alle sider av saken og ta hensyn til nye omstendigheter, jf. forvaltningsloven § 34. Departementet har som del av klagebehandlingen gjort en fornyet vurdering av om det skal gis konsesjon etter vassdragslovgivningen. Både fordeler og ulemper ved det omsøkte tiltaket drøftes i det følgende.

Bevaring av naturmangfoldet inngår i skjønnsutøvelsen ved saksbehandling etter vassdragslovgivningen. Det innebærer at miljøkonsekvensene ved en regulering av Foldvikvatnet

og bygging av Øvre og Nedre Foldvik kraftverk må vurderes i et helhetlig og langsiktig perspektiv, der tiltakenes bidrag til økt produksjon av fornybar energi avveies mot forringelsen eller tapet i naturmangfoldet.

Bestemmelsen i naturmangfoldloven § 8 og prinsippene i samme lov §§ 9-12 legges til grunn som retningslinjer for klagevedtaket. Det vises i den sammenheng til forvaltningsmålene om naturtyper, økosystemer og arter i naturmangfoldloven §§ 4 og 5. Disse forvaltningsmålene er iaktatt ved klagebehandlingen.

Departementets vurdering bygger bl.a. på følgende kunnskapsgrunnlag:

- Søknaden av 16.11.2015 med tilhørende rapport om konsekvenser for biologisk mangfold.
- Høringsuttalelser til NVE og til departementet.
- NVEs innstilling av 30.06.2017.
- Departementets vedtak av 29.03.2019.
- Klagene, herunder notat fra Hålogaland Kraft Nett AS av 08.04.2019.

Departementet finner at tiltaket er godt nok opplyst ved gjennomførte utredninger og høringer til at vedtak kan fattes.

3. Departementets vurdering av tiltakene

Om saksbehandlingen

Søknaden om bygging av Øvre Foldvik kraftverk og Nedre Foldvik kraftverk med overføringer behandles etter vannressursloven. Søknaden om regulering av Foldvikvatnet vil ifølge NVE utbringe 3760 naturhesterkrefter i et median år og skal da behandles etter vassdragsreguleringsloven. Ettersom reguleringen er under grensen på 4000 naturhesterkrefter er det ikke konsesjonsplikt etter vannfallrettighetsloven.

Samfunnsmessige virkninger

Øvre og Nedre Foldvik kraftverk vil ha installert effekt på hhv 2,1 MW og 5,0 MW, og vil samlet produsere om lag 25,1 GWh regulerbar kraft årlig. Om lag halvparten av dette er vinterkraft.

Det er ikke kapasitet i eksisterende nett for tilknytning av ny kraftproduksjon i Foldvik-området. Det er derfor samtidig søkt om tillatelse til nettutbygging. Søknaden om nettilknytning behandles separat, men andelen av kostnadene som er knyttet til økt kraftproduksjon i Foldvik er inkludert i vurderingen av søknaden om kraftutbygging. Ifølge Hålogaland Kraft Nett AS (HKN) vil bedre nettkapasitet til Foldvik bl.a. sørge for å tilrettelegge for næringsutvikling, samt økt forsyningssikkerhet til Gratangen kommune.

HKN har beregnet kostnadene ved nettutbygging fra Foldvik fram til Kvanndalen transformatorstasjon, samt anslått en fordeling av kostnadene som baserer seg på at både kommunen og lokalt næringsliv i Foldvikområdet vil dekke en større del av kostnadene enn hva som tidligere var opplyst, og som lå til grunn for departementets vedtak av 29.03.2019.

Kostnaden for nettilknytning er anslått av HKN til 36,6 mill. kr. Av dette anslår HKN at 40 prosent skal dekkes av kraftproduksjonsanleggene. Basert på de nye anslagene og nye kostnadstall fra Småkraft, er de beregnede kostnadene ved utbygging av kraftverkene i Foldvikvassdraget 114,6 mill. kr. Dette gir en samlet utbyggingspris på 4,57 kr/kWh.

Departementet har gjort anslag på nåverdien av prosjektet basert på oppgitte kostnader, forventet produksjon og et utfallsrom for kraftprisen slik den er modellert av NVE fram mot 2040. Beregningene viser positiv nåverdi for prosjektene, når basis kraftprisbane legges til grunn. Da departementet avsto prosjektene 29.3.2019 viste tilsvarende anslag negativ nåverdi. Nytteverdien av prosjektet anses derfor å ha økt. Det skyldes de nye opplysningene om fordeling av nettkostnader, men også endringer i NVEs kraftprisbane høsten 2019.

Det er stor usikkerhet knyttet til kraftprisutviklingen fram i tid. Det er også usikkerhet knyttet til prosjektets kostnader. Nåverdien av prosjektet inngår i departementets vurdering av prosjektets samlede fordeler og ulemper. Prosjekter med positiv nåverdi kan i større grad bære ikke-prissatte ulemper for miljø og andre interesser. Departementet understreker at de samlede virkningene av tiltaket ikke er begrenset til de som kan prissettes. Tiltaket vil også ha virkninger på blant annet naturmiljø og reindrift. I konsesjonsvurderingen vurderer departementet miljøvirkningene og andre konsekvenser av tiltaket, og tar stilling til om tiltaket samlet sett kan vurderes som samfunnsøkonomisk lønnsomt, gitt usikkerheten i de prissatte virkningene.

Hydrologi

Foldvikvatnet skal reguleres med 6 m og vil være et sesongmagasin som fylles opp mellom mai og oktober. Tapping vil skje gjennom vinteren til laveste nivå i mai. Småkraft har i klagen pekt på at det foreligger en avtale med Astafjord Smolt AS som innebærer jevn tapping av magasinet pga. settefiskanleggets behov for kontinuerlig vannforsyning. Småkraft har også påpekt at kraftstasjonene ikke vil være dimensjonert for effektkjøring.

Øvre Foldvik kraftverk vil utnytte et nedbørfelt på 8,5 km², herunder regulering av Foldvikvatnet. Kraftstasjonen er planlagt med en maksimal slukeevne på 1,06 m³/s som tilsvarer 200 % av middelvannføringen. NVE har anbefalt at det skal slippes en minstevannføring fra inntaket sommer og vinter på henholdsvis 0,1 m³/s og 0,05 m³/s.

Nedre Foldvik kraftverk vil utnytte et nedbørfelt på 19,1 km², herunder regulering av Foldvikvatnet og overføring av nedbørfeltene Nonsfjellelva og Mellaelva på 3,6 km². Kraftstasjonen er planlagt med en maksimal slukeevne på 2,2 m³/s som tilsvarer 200 % av middelvannføringen. NVE har anbefalt at det skal slippes en minstevannføring fra inntaket sommer og vinter på henholdsvis 0,175 m³/s og 0,075 m³/s, mens det fra Nonsfjellelva og Mellaelva skal slippes henholdsvis 0,015 m³/s og 0,01 m³/s hele året.

Reindrift

Tiltaksområdet ligger i Grovfjord reinbeitedistrikt, som er et helårsdistrikt. Gratangshalvøya er særlig i bruk om vinteren og våren, herunder i kalvingsperioden. Området ved Foldvikvatnet og inntaket til Øvre Foldvik kraftverk ligger i et intensivt brukt seinvinterland og i ytterkanten av et kalvingsområde. Vinterbeite er minimumsfaktor for distriktet, og regnes dermed som særverdiområde, sammen med kalvingsland.

Fylkesmannen i Troms har innsigelse til reguleringen av Foldvikvatnet og Øvre Foldvik kraftverk begrunnet i hensynet til reindrift. Sametinget har på samme grunnlag fremmet innsigelse til reguleringen. Også reinbeitedistriktet motsetter seg reguleringen av Foldvikvatnet. Disse høringspartene mener at reguleringen av Foldvikvatnet vil føre til tap av beiteland og usikker is i en periode på året som er intensivt brukt av distriktet. Utbyggingen vil både i anleggsfasen og driftsfasen bidra til økte forstyrrelser som også vil være til ulempe for reindriften. Fylkesmannen har i tillegg påpekt at dette vinterbeiteområdet kan bli viktigere for distriktet pga. inngrep i andre deler av distriktets vinterbeiteområder.

Grovfjord reinbeitedistrikt har ikke ønsket å gjennomføre konsultasjon med departementet, men har opplyst at det fastholder tidligere uttalelse.

NVE drøftet hensynet til reindriftsinteressene utførlig i sin innstilling, og peker på følgende momenter:

- Anleggsperioden vil være utfordrende for distriktet, og er særlig knyttet til flytting slik at distriktet får utnyttet sine beiteområder. Fylkesmannen viser til at det må forventes samtidig anleggsvirksomhet på hele utbyggingsstrekningen, og at dette vil være en utfordring for distriktet. NVE mener at ulempene kan avbøtes ved at det settes vilkår om restriksjoner av anleggsperioden.
- Reguleringen av Foldvikvatnet vil i noen grad føre til tap av beitearealer. Dette vektlegges i liten grad av NVE. Det vises til at Foldvikvatnet har vært regulert tidligere, og at reguleringssonen er av relativt begrenset utstrekning, og fortsatt er godt synlig.

- Reguleringen av Foldvikvatnet vil også kunne føre til usikker is på vatnet, og at områder der dette er særlig aktuelt må etter NVEs syn merkes og sikres slik at mennesker eller dyr ikke utsettes for unødig fare. Samtidig peker NVE på at jevn nedtapping av magasinet innebærer at ulempene knyttet til usikker is blir begrenset.
- NVE peker på at en utbygging vil føre til re-etablering av veien opp til Foldvikvatnet, og at dette vil øke ferdselen opp til de høyereliggende delene av tiltaksområdet. Veien er i bruk i tilknytning til hyttebebyggelsen ved Storsulvatnet, men er i dårlig forfatning lenger opp. NVE mener at et avbøtende tiltak vil være å stenge veien med bom rett ovenfor avkjørselen til hytteområdet, slik at bruken av veien avgrenses til tilsyn med reguleringsdammen og inntaket til Øvre Foldvik kraftverk.

Departementet er enig med NVE i at hensynet til reindriften er viktig i vurderingen av utbyggingsplanene i Foldvikvassdraget, og dette inngikk i begrunnelsen for avslaget av 29. mars 2019.

Departementet er fortsatt av den oppfatning at en utbygging av Foldvikvassdraget kan medføre ulemper for reindrifta i området. Departementet legger imidlertid til grunn at de avbøtende tiltakene som NVE har forutsatt, vil redusere ulempene. Departementet vil særlig peke på at anleggsvirksomheten i all hovedsak kan foregå sommer og høst, da området ikke, eller i liten grad, er benyttet av rein. Småkraft bør foreslå dato for anleggsperioden som tar hensyn til reindrifta i utkast til detaljplan. Detaljplanen må også beskrive risikoreduserende tiltak knyttet til usikker is på Foldvikvatnet, herunder muligheten for bruk av sperregjerde dersom dette viser seg å være hensiktsmessig.

Det vil være en forutsetning at Småkraft forelegger utkast til detaljplan for reinbeitedistriktet før planene sendes NVE for godkjenning, for å sikre at distriktet involveres i utformingen av de avbøtende tiltakene.

Naturmangfold

Det er i tilknytning til utbyggingsplanene i Foldvikvassdraget registrert en bekkekløft av B-verdi, samt en bekkekløft og en fossesprøytsone av C-verdi. Polarrundmose (VU), jøkelstarr (VU) og grannsildre (NT) er registrerte rødlistearter.

NVE mener at utbygging av Øvre og Nedre Foldvik kraftverk vil påvirke de registrerte naturtypene og fossesprøytsonen. Minstevannføring på nivå med de sesongvise lavvannføringene vil opprettholde noe av det fuktige miljøet i bekkekløftene. Dette gjelder også

for polarrundmose og grannsilder, mens NVE legger til grunn at forekomsten av jøkelstarr kan ivaretas gjennom god detaljplanlegging.

Departementet merker seg at Fylkesmannen hadde innsigelse ikke bare begrunnet i hensynet til reindrift, men også begrunnet i hensynet til naturmangfoldet. Etter at det ble gjennomført tilleggsundersøkelse av naturmangfoldet, ble innsigelsen knyttet til dette temaet trukket.

Departementet legger til grunn at en utbygging i samsvar med framlagte planer og avbøtende tiltak vil ha noen ulemper for naturmangfoldet i og i tilknytning til Foldvikvassdraget, noe som må vektlegges i den samlede vurderingen av om konsesjon kan gis.

Landskap og friluftsliv

Foldvikvatnet har tidligere vært regulert, og det er fortsatt en markert reguleringssone rundt vatnet, selv om denne i noen grad er i en gjengroingsfase. Det er også vei opp til dammen, dog av lav standard, særlig i øvre del.

I høringen som NVE gjennomførte pekes det på at tiltaksområdet har stor verdi for friluftsliv, bl.a. på grunn av god tilgjengelighet. Troms fylkeskommune mener imidlertid at utbygging trolig ikke vil være særlig negativt for friluftsliv, og Forum for Natur og Friluftsliv i Troms mener at tiltaket er det minst konfliktfylte av prosjektene som var til samtidig behandling i "Småkraftpakke Sør-Troms".

NVE la stor vekt på hensynet til landskap og friluftsliv i sine avslag på søknadene om Dudal kraftverk, Segelelva kraftverk og Rørelva kraftverk – alle lokalisert på Gratangshalvøya.

Departementet finner at virkningene for landskap og friluftsliv må tillegges noe vekt i konsesjonsvurderingen.

Samlet belastning

NVE har samtidig med søknaden om tiltak i Foldvikvassdraget behandlet sju andre småkraftsøknader i Sør-Troms, hvorav tre andre prosjekt var lokalisert til Gratangshalvøya. NVE har vurdert den samlede belastningen av disse prosjektene, og konkludert med at utbygging av alle prosjektene ville innebære store ulemper for reindrift, naturverdier, landskap og friluftsliv. I sin avveining la NVE vekt på at prosjektene med størst samfunnsnytte kunne realiseres så lenge ulempene var akseptable. NVE var av den oppfatning at tiltakene i Foldvikvassdraget var akseptable, mens de øvrige tre prosjektene på Gratangshalvøya ble avslått.

Departementet slutter seg til NVEs vurdering av samlet belastning.

Vannforsyning

I departementets vedtak av 29.03.2019 er det vist til hvordan forholdet til vannforsyning til settefiskanlegg og alminnelig forsyning kan bli berørt, og de vilkår som NVE har anbefalt for å sikre at det ikke oppstår ulemper for vannforsyningsinteressene eller settefiskanlegget.

Departementet vil i tillegg påpeke at reguleringen av Foldvikvatnet vil sikre stabil vannforsyning til settefiskanlegget, slik det også er påpekt i klagen fra Småkraft og Astafjord Smolt AS.

Vurdering etter vannforskriften

Etter vannforskriften § 12 kan nye fysiske inngrep gjennomføres i en vannforekomst selv om miljøtilstanden svekkes dersom:

- alle praktiske gjennomførbare tiltak settes inn for å begrense negativ utvikling i tilstanden, jf. annet ledd litra a
- samfunnsnyttene av de inngrepene er større enn tapet av miljøkvalitet, og hensikten med de nye inngrepene er større enn miljøtapene, jf. annet ledd litra b
- og hensikten med de nye inngrepene på grunn av manglende teknisk gjennomførbarhet eller uforholdsmessig store kostnader, ikke med rimelighet kan oppnås med andre midler som miljømessig er vesentlig bedre, jf. annet ledd litra c.

Det omsøkte prosjektet bidrar til økt produksjon av fornybar energi. Departementet bemerker at forringelsen av naturmangfoldet på sikt som følge av inngrepene må ses i sammenheng med dette formålet. Departementet kan ikke se at fornybar kraft kan innvinnes med andre midler som miljømessig er vesentlig bedre enn i det foreliggende prosjektet. Samfunnsnyttene av tiltaket må anses å være av betydning. Departementet viser til den foretatte gjennomgang og vurdering av negative konsekvenser for natur, miljø og landskap ovenfor. Med de avbøtende tiltak som konsesjonsvilkårene legger opp til, og med den minstevannføring som her er foreslått, finner departementet at vilkårene etter vannforskriften § 12 er oppfylt.

4. Konklusjon

Departementet har foretatt ny gjennomgang og vurdering av tiltaket i forbindelse med klagebehandlingen. Departementets saksbehandling er også basert på tilleggsinformasjon som har fremkommet under klagebehandlingen.

Departementet registrerer at Gratangen kommune har endret oppfatning og nå anbefaler regulering av Foldvikvatnet og utbygging av både Øvre og Nedre Foldvik kraftverk. Kommunen legger vekt på at tiltakene vil forbedre nettsituasjonen i Foldvikområdet, og vil kunne bidra til

vekst i tilknytning til øvrig næringsvirksomhet i området. Fylkesmannen, Sametinget og Grovfjord reinbeitedistrikt er negative til tiltakene i øvre del av Foldvikvassdraget av hensyn til reindriftsinteressene. Friluftsf- og naturvernorganisasjonene er delvis av den oppfatning at tiltakene kan være akseptable, siden Foldvikvatnet har vært regulert tidligere, mens NJFF i Troms anbefaler at søknaden avslås. Troms fylkeskommune tar ikke stilling til konsesjonsspørsmålet.

En utbygging av Øvre og Nedre Foldvik kraftverk vil gi en årlig produksjon på 25,1 GWh, hvorav om lag halvparten er vinterkraft. Tiltaket har positiv nåverdi med NVEs kraftprisbane fra oktober 2019 når justerte kostnader legges til grunn. Tiltakene vil gi økt regulerbar energiproduksjon, og vil være et positivt bidrag til utbygging av lønnsom, fornybar energi. Departementet vurderer at nytten av tiltaket er endret sammenlignet med det som lå til grunn for avslaget i mars 2019.

Tiltakene vil medføre ulemper for reindriften i området, og det er fastsatt avbøtende tiltak for å redusere ulempene, jf. merknader til vilkårene.

Tiltakene vil også kunne medføre visse negative konsekvenser for naturmangfoldet. Særlig gjelder dette fossesprutsonen nedenfor inntaket til Øvre Foldvik kraftverk. Forslaget til minstevannføring og krav til detaljplanlegging vil bøte på ulempene. Tiltakene vil også medføre noe ulempe for landskap og friluftsliv.

Etter en helhetsvurdering er departementet kommet til at fordelene ved tiltakene er større enn ulempene for private og allmenne interesser, herunder virkninger av samfunnsmessig betydning, jf. vassdragsreguleringsloven § 5 og vannressursloven § 25.

Olje- og energidepartementet tilrår at klagene tas til følge, og at Småkraft AS får tillatelse til å bygge Øvre og Nedre Foldvik kraftverk jf. vannressursloven § 8 og tillatelse til å regulere Foldvikvatnet, jf. vassdragsreguleringsloven § 3.

5. Forholdet til andre lover

Forurensningsloven

Småkraft har ikke søkt om tillatelse til gjennomføring av tiltaket etter forurensningsloven. Departementet anser det som lite sannsynlig at driftsfasen vil kunne medføre ny forurensning, og finner derfor at det ikke er nødvendig med noen tillatelse etter forurensningsloven. For anleggsfasen må det sendes egen søknad om utslippstillatelse til Fylkesmannen. Departementet viser her til post 10 i forslaget til konsesjonsvilkår.

Energiloven

Småkraft har søkt om anleggskonsesjon for bygging og drift av elektrisk høyspentanlegg som

innebærer en nettilknytning på 16 km lang 22 kV kabel til eksisterende nett samt installering av to generatorer med spenning på 0,69 og 6,6 kV og to transformatorer for omsetning til 22 kV.

Hålogaland Kraft Nett AS er områdekonsesjonær og eier og driver overliggende nett i området. Det er ikke kapasitet i overliggende nett til å ta imot produksjonen fra verken Øvre eller Nedre Foldvik kraftverk. Det må etableres kraftledning mellom de to kraftverkene i tillegg til ny kraftledning fra Nedre Foldvik kraftverk fram til eksisterende nett ved Øse. Det kan være nødvendig å oppgradere eksisterende nett mellom Øse og Kvanndalen transformatorstasjon i Narvik kommune.

Departementet legger til grunn at nettløsninger må avklares mellom Småkraft og Hålogaland Kraft Nett AS i samråd med Gratangen kommunen etter at konsesjon er gitt etter vassdragslovgivningen.

6. Departementets merknader til vilkårene

NVE har foreslått et felles vilkårssett etter vannressursloven og vassdragsreguleringsloven.

Post 1- Konsesjonstid og revisjon

Det gis i samsvar med NVEs anbefaling konsesjon på ubegrenset tid med anledning til revisjon av vilkårene etter 30 år.

Post 2 – Konsesjonsavgifter

NVE foreslår at avgiftssatsene settes til kr. 24,- og kr. 8,- pr. nat.hk for henholdsvis kommunen og staten. Det samlede beløpet vil ikke være kjent før det er gjort konkrete beregninger av kraftgrunnlaget basert på konsesjonsgitt magasinivolum og oppdaterte hydrologiske serier.

Departementet viser til at dette er i samsvar med praksis i de senere konsesjoner og tilrår avgifter i samsvar med NVEs anbefaling.

Post 7 - Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.

Detaljerte planer for sikkerhet og planer for miljø og landskap forelegges NVE og godkjennes av NVE før anleggsstart.

Dammer og trykkrør skal klassifiseres etter reglene i damsikkerhetsforskriften.

Konsekvensklassen er bestemmende for sikkerhetskravene som stilles til planlegging, bygging og drift.

NVEs miljøtilsyn vil ikke ta planer for landskap og miljø til behandling før anlegget har fått vedtak om konsekvensklasse.

NVE har i sine merknader til foreslåtte vilkår tatt inn en tabell som søker å oppsummere føringer og krav som ligger til grunn for innstillingen og som må hensyntas i detaljplan, se nedenfor. Departementets endringer vises i egen kolonne. Det kan forekomme at det er gitt føringer andre steder i NVEs innstilling eller i dette dokumentet som ikke har kommet med i tabellen. Departementet presiserer at alle føringer og krav som er nevnt i dokumentene gjelder.

	NVEs merknader	Departementets merknader
Regulering		
Regulering av Foldvikvatnet	6 meter regulering med HRV på 573,5 og LRV på 567,5.	
	Dammen utformes og plasseres i tråd med beskrivelsen i søknaden og for øvrig på en slik måte at de visuelle virkningene blir så små som mulig. En botaniker bør være med for å avgrense anleggsområdet slik at snøleiene med jøkelstarr kan unngås hvis mulig.	
Øvre Foldvik kraftverk		
Inntak	Inntaket utformes og plasseres i tråd med beskrivelsen i søknaden.	
Kraftstasjon	Kraftstasjonen er planlagt i dagen på ca. kote 290.	
Største slukeevne	Det er søkt om 1060 l/s.	
Minste driftsvannføring	Det er søkt om 50 l/s.	
Installert effekt	Søknaden oppgir 2,1 MW. Nøyaktig størrelse på installert	

	effekt kan justeres ved detaljplanen.	
Antall turbiner/turbintype	Søknaden oppgir en peltonturbin.	
Nedre Foldvik kraftverk		
Inntak	Inntaket utformes og plasseres i tråd med beskrivelsen i søknaden. Inntaket skal utformes slik at gassovermetning som følge av inntaksløsning unngås ved alle vannføringer.	Se også merknader til post 20
Kraftstasjon	Kraftstasjonen er planlagt i dagen på kote 19.	
Største slukeevne	Det er søkt om 2200 l/s.	
Minste driftsvannføring	Det er søkt om 110 l/s.	
Installert effekt	Søknaden oppgir 5 MW. Nøyaktig størrelse på installert effekt kan justeres ved detaljplanen.	
Antall turbiner/turbintype	Søknaden oppgir en peltonturbin. Dersom turbintype skal endres må det sikres at det ikke fører til økt risiko for gassovermetning nedstrøms kraftverket.	
Bekkeinntak	Bekkeinntakene i Mellaelva og Nonsfjellelva plasseres og utformes i tråd med det som er beskrevet i søknaden.	

Generelt		
Alle steder med krav om vannslipp	Teknisk løsning for dokumentasjon av vannslipp skal godkjennes av NVE.	
Vannveier	Vannveiene skal bestå av nedgravde rørgater som beskrevet i søknaden.	
Vei	Vei etableres/oppgraderes opp til Foldvikvatnet. Det skal settes opp bom på veien rett ovenfor avkjørselen til hytteområdet ved Storsulvatnet. Ovenfor bommen skal veien anlegges på skånsomt vis med minst mulig nye utvidelser og inngrep.	
Annet	Det skal installeres omløpsventil i både Øvre og Nedre Foldvik kraftverk. Kapasiteten på omløpsventilene skal være minimum 300 l/s.	Omløpsventilene skal koples til kraftverkets styringssystem og testes ut med hensyn til funksjonalitet før kraftverkene settes i ordinær drift. Det skal legges betydelig vekt på valg, utforming og funksjonalitet av omløpsventilene i detaljplanleggingen. Dokumentasjon på at utstyret fungerer etter hensikten skal legges frem for NVEs miljøtilsyn.
Avbøtende tiltak		Detaljplanen skal gjøre rede for avbøtende tiltak for reindrift knyttet til usikker is på

		Foldvikvatnet, og fremme forslag til tidsrestriksjoner for anleggsperioden. Utkast til detaljplan med forslag til avbøtende tiltak for reindrift skal forelegges Grovfjord reinbeitedistrikt før NVEs godkjenning.
--	--	--

Dersom det ikke er oppgitt spesielle føringer i tabellen ovenfor kan mindre endringer godkjennes av NVE som del av detaljplangodkjenningen. Anlegg som ikke er bygget i samsvar med konsesjon og/eller planer godkjent av NVE, herunder også planlagt installert effekt og slukeevne, vil ikke være berettiget til å motta el-sertifikater. Dersom det er endringer skal dette gå tydelig frem ved oversendelse av detaljplanene.

Post 8 – Naturforvaltning

Vilkår for naturforvaltning tas med i konsesjonen. Eventuelle pålegg i medhold av dette vilkåret må være relatert til skader forårsaket av tiltaket og stå i rimelig forhold til tiltakets størrelse og virkninger.

Post 9 - Automatisk fredete kulturminner

Det forutsettes at det tas kontakt med fylkeskommunen og Sametinget for å avklare forholdet til kulturminneloven § 9 før innsending av detaljplan. Det minnes videre om den generelle aktsomhetsplikten med krav om varsling av aktuelle instanser dersom det støtes på kulturminner i byggefasen, jamfør kulturminneloven § 8.

Post 12 - Terskler, biotopjusterende tiltak og erosjonssikring

Dette vilkåret gir hjemmel til å pålegge konsesjonær å etablere terskler eller gjennomføre andre biotopjusterende tiltak dersom dette skulle vise seg å være nødvendig.

Post 14 – Manøvreringsreglement

Nedtappingen av Foldvikvatnet skal skje jevnt for i størst mulig grad å unngå usikker is.

Post 19 – Luftovermetning

Luftovermetning vil kunne være kritisk for fisk i anlegget til Astafjord Smolt AS, og konsesjonæren må derfor bygge alle inntak og utløp på en slik måte at luftovermetning unngås. Det må i detaljplanen gjøres rede for hvilke tiltak som er nødvendig for å sikre at utbyggingen ikke fører til luftovermetning.

Olje- og energidepartementet

tilråd:

Småkraft AS gis tillatelser til regulering av Foldvikvatnet og bygging av Nedre Foldvik kraftverk og Øvre Foldvik kraftverk i Gratangen kommune i samsvar med vedlagte forslag.

Vedlegg 1 Spesifikasjon av tillatelsene

1. I medhold av lov 14. desember 1917 nr. 17 om vassdragsreguleringer § 3 gis Småkraft AS tillatelse til regulering av Foldvikvatnet i Gratangen kommune, jf. vedlegg 2.
2. I medhold av lov 24. november 2000 nr. 82 om vassdrag og grunnvann § 8 gis Småkraft AS tillatelse til bygging av Øvre Foldvik kraftverk, jf. vedlegg 2.
3. I medhold av lov 24. november 2000 nr. 82 om vassdrag og grunnvann § 8 gis Småkraft AS tillatelse til bygging av Nedre Foldvik kraftverk, jf. vedlegg 2.
4. Det fastsettes manøvreringsreglement for bygging av Øvre og Nedre Foldvik kraftverk og regulering av Foldvikvatnet i Gratangen kommune, jf. vedlegg 3.
5. Planendringer kan godkjennes av departementet eller den departementet bemyndiger

Vedlegg 2

**Vilkår
for tillatelse etter vassdragsreguleringsloven og vannressursloven
til Småkraft AS
til å foreta regulering av Foldvikvatnet
og til å bygge Øvre Foldvik kraftverk og Nedre Foldvik kraftverk i Gratangen
kommune, Troms og Finnmark fylke**

1

(Konsesjonstid og revisjon)

Konsesjonen gis på ubegrenset tid.

Vilkårene for konsesjonen kan tas opp til alminnelig revisjon etter 30. Hvis vilkårene blir revidert, har konsesjonæren adgang til å frasi seg konsesjon innen 3 måneder etter at han har fått underretning om de reviderte vilkår, jf. vassdragsreguleringsloven § 8 første ledd.

Anleggene må ikke nedlegges uten Kongens eller Stortingets samtykke, jf. vassdragsreguleringsloven § 10 annet ledd.

Reguleringskonsesjonen, reguleringsanleggene eller andeler i reguleringsanleggene kan bare overdras i forbindelse med samtidig overdragelse av vannfall i samme vassdrag nedenfor anlegget. Det samme gjelder ved andre disposisjoner over konsesjonen, anleggene eller andeler i anleggene, herunder pantsettelse, arrest eller utlegg.

2

(Konsesjonsavgifter)

Det skal betales en årlig avgift til staten på kr 8 pr. nat.hk og de kommuner og fylkeskommuner som Kongen bestemmer på kr 24 pr. nat.hk.

Avgiften til fylkeskommunene og kommunene, fordeles mellom disse innbyrdes etter bestemmelse av NVE. Skjer det endringer i reguleringer, overføringer, kommunegrenser eller annet som i vesentlig grad kan påvirke delingsresultatet, kan ny fordeling foretas. Avgiften avsettes særskilt for hver kommune til et fond, som anvendes etter bestemmelse av fylkestinget eller kommunestyret. Fondets midler skal fortrinnsvis anvendes til utbygging av næringslivet i distriktet.

Satsen for konsesjonsavgifter skal justeres hvert 5. år, i tråd med gjeldende regler.

Betales ikke avgiften til forfallstid, betales rente som fastsatt i medhold av forsinkelsesrenteloven § 3 første ledd. Avgiften er tvangsgrunnlag for utlegg.

Avgiften beregnes etter den økning av vassdragets lavvannføring som reguleringen antas å medføre utover den vannføringen som har vært påregnelig år om annet 350 dager i året. Ved beregningen legges det til grunn at magasinet utnyttes slik at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Avgjørelsen om beregning av avgiften treffes av NVE.

3

(Konsesjonskraft)

Det skal avstås til kommuner og fylkeskommuner som kraftanlegget ligger i, inntil 10 prosent av den for hvert vannfall innvunne økning av vannkraften beregnet etter reglene i § 14 annet ledd, jf. § 3 fjerde ledd. Avståelse og fordeling avgjøres av NVE med grunnlag i kommunens behov til den alminnelige elektrisitetsforsyning. Avgitt kraft kan kommunen nytte etter eget skjønn.

Det kan bestemmes at det i tillegg skal avstås inntil 5 prosent av kraften til staten beregnet som i første ledd. Staten rår fritt over tildelt kraft.

Plikten til å avstå kraft påhviler de enkelte vannfalls- eller brukseiere. Plikten til å avstå kraft inntreffer etter hvert som den regulerte vannføringen tas i bruk.

NVE bestemmer hvordan kraften skal avstås og beregner effekt og energi.

Kraft tas ut i kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger eller fra konsesjonærens ledninger med brukstid ned til 5.000 timer årlig. Konsesjonæren kan ikke sette seg imot at kraften tas ut fra andres ledninger og plikter i så fall å stille kraften til rådighet. Kostnadene ved omforming og overføring av kraften ved uttak andre steder enn kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger betales av den som tar ut kraften.

De enkelte vannfalls- eller brukseiere har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Samtidig som uttak varsles, kan forlanges oppgitt den brukstid som ønskes benyttet og brukstidens fordeling over året. Tvist om fordelingen avgjøres av Olje- og energidepartementet. Oppsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes force majeure, må ikke skje uten departementets samtykke.

Prisen på kraften fastsettes basert på gjennomsnittlig selvkost for et representativt antall vannkraftverk i hele landet. Skatter beregnet av kraftproduksjonens overskudd ut over normalavkastningen inngår ikke i selvkostberegningen. Departementet skal hvert år fastsette prisen på kraften levert kraftstasjonens apparatanlegg for utgående ledninger.

Vedtak om avståelse og fordeling av kraft kan tas opp til ny vurdering etter 20 år.

4

(Kontroll med betaling av avgift mv.)

Nærmere bestemmelse om betaling av avgifter etter post 2 (Konsesjonsavgifter) og kontroll med vannforbruket, samt avgivelse av kraft, jf. post 3 (Konsesjonskraft), kan med bindende virkning fastsettes av Olje- og energidepartementet.

5

(Byggefrister)

Arbeidet med det konsesjonsgitte tiltaket må påbegynnes innen 5 år fra konsesjonen ble gitt og fullføres innen ytterligere 5 år. Fristene kan forlenges av NVE. I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av ekstraordinære forhold (force majeure) har vært umulig å utnytte.

6

(Konsesjonærens ansvar ved anlegg/drift)

Konsesjonæren plikter å påse at han selv, hans kontraktører og andre som har med anleggsarbeidet og kraftverksdriften å gjøre, unngår ødeleggelse av naturforekomster, landskapsområder, kulturminner mv., når dette er ønskelig av vitenskapelige eller historiske grunner eller på grunn av områdenes naturskjønnhet eller egenart.

7

(Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn mv.)

Konsesjonæren plikter å legge fram detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag for anleggene. Godkjenning av planer og tilsyn med utførelse og senere vedlikehold og drift av anlegg og tiltak som omfattes av denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

Arbeidet kan ikke settes i gang før planene er godkjent. Anleggene skal utføres solid, minst mulig skjemmende og skal til enhver tid holdes i full driftsmessig stand.

Konsesjonæren plikter å planlegge, utføre og vedlikeholde hoved- og hjelpeanlegg slik at det økologiske og landskapsarkitektoniske resultat blir best mulig.

Kommunen skal ha anledning til å uttale seg om planene for anleggsveger, massetak og plassering av overskuddsmasser.

Konsesjonæren plikter å skaffe seg varig råderett over tipper og andre områder som trenges for å gjennomføre pålegg som blir gitt i forbindelse med denne post.

Konsesjonæren plikter å foreta en forsvarlig opprydding av anleggsområdene. Oppryddingen må være ferdig senest 2 år etter at vedkommende anlegg eller del av anlegg er satt i drift.

Hjelpeanlegg kan pålegges planlagt slik at de senere blir til varig nytte for allmennheten dersom det kan skje uten uforholdsmessig utgift eller ulempe for anlegget.

Ansvar for hjelpeanlegg kan ikke overdras til andre uten NVEs samtykke.

NVE kan gi pålegg om nærmere gjennomføring av plikter i henhold til denne posten.

8

(Naturforvaltning)

I

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet

- a. å sørge for at forholdene i Foldvikvatnet, Foldvikelva, Nonsfjellelva og Mellaelva er slik at de stedeagne fiskestammene i størst mulig grad opprettholder naturlig reproduksjon og produksjon og at de naturlige livsbetingelsene for fisk og øvrige naturlig forekommende plante- og dyrepopulasjoner forringes minst mulig,
- b. å kompensere for skader på den naturlige rekruttering av fiskestammene ved tiltak,
- c. å sørge for at fiskens vandringsmuligheter i vassdraget opprettholdes og at overføringer utformes slik at tap av fisk reduseres,
- d. å sørge for at fiskemulighetene i størst mulig grad opprettholdes.

II

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet å sørge for at forholdene for plante- og dyrelivet i området som direkte eller indirekte berøres av reguleringen forringes minst mulig og om nødvendig utføre kompenserende tiltak.

III

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet å bekoste naturvitenskapelige undersøkelser i de områdene som berøres av reguleringen. Dette kan være arkiveringsundersøkelser. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av reguleringen.

IV

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet å sørge for at friluftslivets bruks- og opplevelsesverdier i området som berøres direkte eller indirekte av anleggsarbeid og regulering tas vare på i størst mulig grad. Om nødvendig må det utføres kompensierende tiltak og tilretteleggingstiltak.

V

Konsesjonæren plikter etter nærmere bestemmelse av Miljødirektoratet å bekoste friluftslivsundersøkelser i de områdene som berøres av reguleringen. Konsesjonæren kan også tilpliktes å delta i fellesfinansiering av større undersøkelser som omfatter områdene som direkte eller indirekte berøres av reguleringen.

VI

Konsesjonæren kan bli pålagt å dekke utgiftene til ekstra oppsyn, herunder jakt- og fiskeoppsyn i anleggstiden.

VII

Alle utgifter forbundet med kontroll og tilsyn med overholdelsen av ovenstående vilkår eller pålegg gitt med hjemmel i disse vilkår, dekkes av konsesjonæren

9

(Automatisk fredete kulturminner)

Konsesjonæren plikter i god tid før anleggsstart å undersøke om tiltaket berører automatisk fredede kulturminner etter lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 9. Viser det seg at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredede kulturminner, plikter konsesjonæren å søke om dispensasjon fra den automatiske fredningen etter kulturminneloven § 8 første ledd, jf. §§ 3 og 4.

Viser det seg i anleggs- eller driftsfasen at tiltaket kan være egnet til å skade, ødelegge, flytte, forandre, skjule eller på annen måte utilbørlig skjemme automatisk fredete kulturminner som hittil ikke har vært kjent, skal melding om dette sendes kulturminneforvaltningen (fylkeskommunen og eventuelt Sametinget) med det samme og arbeidet stanses i den utstrekning tiltaket kan berøre kulturminnet, jf. lov av 9. juni 1978 nr. 50 om kulturminner § 8 andre ledd, jf. §§ 3 og 4.

10

(Forurensning)

Konsesjonæren plikter etter Fylkesmannens nærmere bestemmelse:

- a. å utføre eller bekoste tiltak som i forbindelse med anlegget er påkrevet av hensyn til forureningsforholdene i vassdraget.
- b. å bekoste helt eller delvis oppfølgingsundersøkelser i berørte vassdragsavsnitt.

11

(Veier, ferdsel mv.)

Konsesjonæren plikter helt eller delvis å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, broer og kaier, hvor disse utgifter antas å bli særlig øket ved anleggsarbeidet. Veier, broer og kaier som konsesjonæren anlegger, skal kunne benyttes av allmenheten, med mindre NVE vedtar noe annet.

Konsesjonæren plikter i nødvendig utstrekning å legge om turiststier og klopper som er i jevnlig bruk og som vil bli neddemmet eller på annen måte ødelagt/utgjengelige.

12

(Terskler, biotopjusterende tiltak og erosjonssikring)

I de deler av vassdragene hvor inngrepene medfører vesentlige endringer i vannføring eller vannstand, kan NVE pålegge konsesjonæren å bygge terskler, foreta biotopjusterende tiltak, elvekorreksjoner, opprenskinger mv. for å redusere skadevirkninger.

Dersom inngrepene forårsaker erosjonsskader, fare for ras eller oversvømmelse, eller øker sannsynligheten for at slike skader vil inntreffe, kan NVE pålegge konsesjonæren å bekoste sikringsarbeider eller delta med en del av utgiftene forbundet med dette.

Arbeidene skal påbegynnes straks detaljene er fastlagt og må gjennomføres så snart som mulig.

Pålegg etter dette vilkåret vil bygge på en plan som ivaretar både private og allmenne interesser i vassdraget. Utarbeidelse av pålegg, samt tilsyn med utførelse og senere vedlikehold, er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med tilsynet dekkes av konsesjonæren.

13

(Rydding av reguleringssonen)

Neddemmede områder skal ryddes for trær og busker på en tilfredsstillende måte. Generelt gjelder at stubbene skal bli så korte som praktisk mulig, maksimalt 25 cm høye. Ryddingen må utføres på snøbar mark. Avfallet fjernes.

Dersom ikke annet blir pålagt konsesjonæren, skal reguleringssonen holdes fri for trær og busker som er over 0,5 m høye. I rimelig grad kan NVE pålegge ytterligere rydding. Dersom vegetasjon over HRV dør som følge av reguleringen, skal den ryddes etter de samme retningslinjene som ellers er angitt i denne posten.

Rydding av reguleringssonen skal være gjennomført før første neddemming og bør så vidt mulig unngås lagt til yngletiden for viltet i området.

Tilsyn med overholdelsen av bestemmelsene i denne post er tillagt NVE. Utgiftene forbundet med dette dekkes av konsesjonæren.

14

(Manøvreringsreglement)

Det er fastsatt et manøvreringsreglement som setter grenser for vannstand og vannslipping, med bestemmelser om kontroll og hvordan tapping av magasin skal skje.

15

(Hydrologiske observasjoner)

Konsesjonæren skal etter vedtak fra NVE utføre de hydrologiske observasjoner som er nødvendige for å ivareta det offentliges interesser, og gjøre materialet tilgjengelig for allmennheten.

16

(Registrering av minstevannføring, vannstand i reguleringsmagasin, krav om skilting og merking)

Det skal etableres en måleanordning for registrering og dokumentasjon av minstevannføring. Løsningen skal godkjennes av NVE. Data skal fremlegges NVE på forespørsel og oppbevares på en sikker måte i hele anleggets levetid.

Ved alle reguleringsmagasin og steder med pålegg om minstevannføring skal det settes opp skilt med opplysninger om manøvreringsbestemmelser og hvordan dette kan kontrolleres. NVE skal godkjenne skiltenes utforming og plassering.

De partier av isen på vann og inntaksmagasiner som mister bæreevnen på grunn av utbyggingen må markeres på kart på opplysningsskilt og merkes eller sikres.

For alle vassdragsanlegg skal det etableres og opprettholdes hensiktsmessige sikringstiltak av hensyn til allmennhetens normale bruk og ferdsel på og ved anleggene.

17

(Etterundersøkelser)

Konsesjonæren kan pålegges å utføre og bekoste etterundersøkelser av reguleringens virkninger

for berørte interesser. Undersøkelserapportene med tilhørende materiale skal stilles til rådighet for det offentlige. NVE kan treffe nærmere bestemmelser om hvilke undersøkelser som skal foretas og hvem som skal utføre dem.

18

(Militære foranstaltninger)

Ved damanlegget kan det treffes militære foranstaltninger for sprenging i krigstilfelle, uten at eieren har krav på erstatning for de ulemper eller rådighetsbegrensninger dette medfører. Konesjonæren må uten godtgjørelse finne seg i den innskrenkning eller benyttelse av anleggene som er nødvendig og den bruk av anleggene som skjer i krigsøyemed.

19

(Luftovermetning)

Konesjonæren plikter i samråd med NVE å utforme anlegget slik at mulighetene for luftovermetning i magasiner, åpne vannveger og i avløp til elv, vann eller sjø blir minst mulig. Skulle det likevel vise seg ved anleggets senere drift at luftovermetning forekommer i skadelig omfang, kan konesjonæren etter nærmere bestemmelse av NVE bli pålagt å bekoste tiltak for å forhindre eller redusere problemene, herunder forsøk med hel eller delvis avstengning av anlegget for å lokalisere årsaken.

20

(Kontroll og sanksjoner)

Konesjonæren må tåle den kontroll med overholdelsen av de fastsatte vilkår, eller pålegg gitt i medhold av vilkårene, som NVE finner nødvendig. Utgifter med kontrollen kan kreves dekket av konesjonæren.

NVE kan kreve at konesjonæren skal rette forhold som er i strid med loven eller vedtak fattet i medhold av loven.

NVE kan treffe vedtak om tvangsmulkt for å sikre at en plikt som følger av loven eller vedtak i medhold av loven, blir oppfylt. Tvangsmulkten kan fastsettes som en løpende mulkt eller som et engangsbeløp. Tvangsmulkten tilfaller statskassen.

Departementet kan fatte vedtak om at konesjonen trekkes tilbake ved gjentatte eller fortsatte overtredelser av postene 2 (Konesjonsavgifter), 3 (Konesjonskraft), 5 (Byggefrister), 14 (Manøvreringsreglement) og 20 (Kontroll og sanksjoner).

Ved gjentatte eller fortsatte overtredelser av spesielle konesjonsbetingelser for de enkelte deltagere i reguleringen, mister vedkommende vannfalls- eller brukseiers retten til å bruke driftsvannet som er innvunnet ved reguleringen.

NVE kan ilegge overtredelsesgebyr til den som forsettlig eller uaktsomt overtrer eller medvirker til overtredelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av loven.

Med bøter eller fengsel inntil tre måneder straffes den som forsettlig eller uaktsomt overskrider konsesjonen eller overtrer konsesjonsvilkår eller pålegg fastsatt med hjemmel i loven.

21

(Tinglysing)

Konsesjonen med tilknyttede vilkår skal tinglyses etter tinglysingsloven.

Departementet kan ved enkeltvedtak bestemme at et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som en heftelse på eiendommer hvor konsesjonen kan medføre en forpliktelse.

Vedlegg 3

Manøvreringsreglement for bygging av Øvre og Nedre Foldvik kraftverk og regulering av Foldvikvatnet i Gratangen kommune, Troms og Finnmark fylke

1. *Reguleringer*

Magasin	Naturlig vannst. kote	Reg.grenser		Oppd. m	Senkn. m	Reg. høyde m
		Øvre kote	Nedre kote			
Foldvikvatnet	571,0	573,1	657,5	2,5	3,5	6,0

Høydene refererer seg til Kartverkets høydesystem NN 1954.

Reguleringsgrensene skal markeres med faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Overføringer

Mellaelva og Nonsfjellelva overføres til inntaket til Nedre Foldvik kraftverk.

2.

Ved manøvreringen skal det tas for øye at vassdragets naturlige flomvannføring nedenfor magasinene og overføringsstedene så vidt mulig ikke økes.

I tiden 1.5.-30.9. skal det slippes 100 l/s fra dam i utløpet av Foldvikvatnet. Resten av året skal det slippes 50 l/s. Dersom tilsiget er mindre enn kravet til minstevannføring og vannstanden i Foldvikvatnet er på laveste tillatte nivå, skal hele tilsiget slippes forbi.

I tiden 1.5.-30.9. skal det slippes 100 l/s fra inntaket til Øvre Foldvik kraftverk i Foldvikelva. Resten av året skal det slippes 50 l/s. Dersom tilsiget er mindre enn kravet til minstevannføring, skal hele tilsiget slippes forbi.

I tiden 1.5.-30.9. skal det slippes 175 l/s fra inntaket til Nedre Foldvik kraftverk i Foldvikelva. Resten av året skal det slippes 75 l/s. Dersom tilsiget er mindre enn kravet til minstevannføring, skal hele tilsiget slippes forbi.

Det skal så vidt mulig slippes 15 l/s hele året forbi inntaket i Nonsfjellelva.

Det skal så vidt mulig slippes 10 l/s hele året forbi inntaket i Mellaelva.

Det skal installeres omløpsventiler i Øvre og Nedre Foldvik kraftverk, begge med kapasitet på minimum 300 l/s.

Alle vannføringsendringer skal skje gradvis. Start-/stoppkjøring av kraftverket skal ikke forekomme.

For øvrig kan tappingen skje etter kraftverkseiers behov.

3.

Det skal påses at flomløp og tappeløp ikke hindres av is eller lignende og at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand. Det føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander. Dersom det forlanges, skal også nedbørmengder, temperaturer, snødybde m.v. observeres og noteres. NVE kan forlange å få tilsendt utskrift av protokollen som regulanten plikter å oppbevare for hele reguleringstiden.

4.

Viser det seg at vilkår om vannslipp og vannstandsendringer medfører skadelige virkninger av omfang for allmenne interesser, kan det gjøres nødvendige endringer i reglementet. Dette kan skje uten erstatning til konsesjonæren, men med plikt for denne til å erstatte mulige skadevirkninger for tredjemann.

Mulig tvist om forståelsen av dette reglementet avgjøres av Olje- og energidepartementet.